

STORTINGET

Innst. 323 L

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 61 L (2022–2023)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i lov om interkommunale selskaper (møteoffentlighet, økonomiforvaltning m.m.)

Til Stortinget

Sammendrag

Hovudinnhaldet i proposisjonen

Kommunal- og distriktsdepartementet fremjar i proposisjonen forslag til endringar i lov 29. januar 1999 nr. 6 om interkommunale selskaper (IKS-loven).

Departementet foreslår i proposisjonen at møte i representantskapet i interkommunale selskap (IKS) som offentleglova gjeld for, skal følgje dei same reglane om møteoffentlighet som kommunale organ, kommunale føretak og interkommunale samarbeid etter kommuneloven. Reglane om møteoffentlighet inneber krav om opne møte, kunngjering av møte og tilgjengeleggjering av møteinnkallingar, saksdokument og protokollar. Departementet foreslår vidare å lovfeste at teiepliktreglane i forvaltningsloven gjeld for dei som utfører teneste eller arbeid for eit interkommunalt selskap som offentleglova gjeld for. Sjå nærare omtale i punkt 4 i proposisjonen.

Det blir òg i proposisjonen foreslått fleire justeringar i økonomiføresegnene i IKS-loven, i hovudsak for å harmonisere desse med økonomiføresegnene i kommuneloven frå 2018. Sjå nærare omtale i punkt 5 i proposisjonen.

Vidare foreslår departementet i proposisjonen å redusere rolla staten har i organiseringa av selskapa. Det blir mellom anna foreslått å fjerne kravet om at departementet skal godkjenne oppløysinga av eit IKS. Sjå nærare omtale i punkt 6.2 i proposisjonen.

Proposisjonen inneheld vidare forslag om presisering av styreansvaret (sjå punkt 6.1 i proposisjonen), krav om tal på styremedlemmer (sjå punkt 6.4 i proposisjonen), godtgjering (sjå punkt 6.5 i proposisjonen) og at avtaleval skal kunne nyttast når kommunestyret vel medlemmer til representantskapet (sjå punkt 6.3 i proposisjonen).

I punkt 2 i proposisjonen blir det gitt ein omtale av bakgrunnen for forslaga. Der blir det òg gitt ein omtale av ei høyring frå 2014 og tilhøvet til EØS-saka om like vilkår.

Forslaget til endringar i IKS-loven blei sendt på høyring 25. mai 2022, med frist 23. september 2022. Høyringsfråsegnene varierer. Dei blir omtalte i høve til dei einskilte forslaga.

I punkt 7 i proposisjonen er det gitt ein omtale av økonomiske og administrative konsekvensar. Der går det fram at samla sett vil ikkje endringane ha nemneverdige økonomiske eller administrative konsekvensar.

Komiteens behandling

Komiteen har invitert til og mottatt skriftlige innspill i saken.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Rune Støstad, Siri Gåsemyr Staalesen, Terje Sørvik og lederen Lene Vågslid, fra Høyre, Mudassar Kapur, Anne Kristine Linnestad og Mari Holm Lønseth, fra Senterpartiet, Heidi Greni, Kathrine Kleveland og Kari Mette Prestrud, fra Fremskrittspartiet, Helge André Njåstad og Erlend Wiborg, fra Sosialistisk Venstreparti, Birgit Oline Kjerstad, og fra Rødt, Tobias Drevland Lund, viser til Prop. 61 L (2022–2023) Endringer i lov om interkommunale selskaper (møteoffentlighet, økonomiforvaltning m.m.).

Komiteen viser til at Kommunal- og distriktsdepartementet i proposisjonen fremmer forslag til endringer i lov 29. januar 1999 nr. 6 om interkommunale selskaper (IKS-loven). Departementet foreslår at møter i representantskapet i interkommunale selskaper (IKS) som offentlighetsloven gjelder for, skal følge de samme reglene om møteoffentlighet som kommunale organer, kommunale foretak og interkommunale samarbeid etter kommuneloven. Reglene om møteoffentlighet innebærer krav om åpne møter, kunngjøring av møter og tilgjengeliggjøring av møteinnkallinger, saksdokumenter og protokoller. Departementet foreslår videre å lovfeste at reglene for taushetsplikt i forvaltningsloven gjelder for de som utfører tjeneste eller arbeid for et interkommunalt selskap som offentlighetsloven gjelder for.

Komiteen viser til at det også blir foreslått flere justeringer i økonomireglene i IKS-loven, i hovedsak for å harmonisere disse med økonomireglene i kommuneloven fra 2018. Videre foreslår departementet å redusere rollen staten har i organiseringen av selskapene. Det blir blant annet foreslått å fjerne kravet om at departementet skal godkjenne oppløsningen av et IKS. Proposisjonen inneholder videre forslag om presisering av styreansvaret, krav om antall styremedlemmer, godtgjørelse og at avtalevalg skal kunne benyttes når kommunestyret velger medlemmer til representantskapet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at interkommunale selskaper (IKS) er en særskilt organisasjonsform for kommuner/fylkeskommuner som kan etableres i samsvar med IKS-loven. IKS-loven var opprinnelig tenkt å gjelde oppgaver av forretningsmessig preg, likevel brukes selskapsformen i dag i stor grad til å løse lovpålagte oppgaver for kommunene. Et IKS driver i dag i liten grad med forretningsmessig virksomhet. For fylkeskommunene er IKS særlig mye brukt som interkommunal samarbeidsform innenfor revisjon, regnskap og drift av museer. For kommunene

er det mest brukt for samarbeid innen revisjon, krisesenter, legevakt og brannvesen.

Komiteen viser til at departementet mener det er behov for å innføre regler om møteoffentlighet i de IKS som er omfattet av offentlighetsloven, slik at grunnleggende offentligrettslige regler skal gjelde for offentlige oppgaver. Komiteen viser videre til at departementet foreslår at kravet om møteoffentlighet ikke skal gjelde for IKS-styrer. Det vises blant annet til at styreansvaret er et annet for IKS enn ansvaret til folkevalgte organer i kommunen. IKS-loven bygger på selskapsrettslige prinsipper, og styremedlemmers ansvar er det samme som etter aksjeloven, noe som eksempelvis kan bety erstatningsansvar på vegne av selskapet.

Komiteen viser til skriftlige innspill som er kommet i saken.

Komiteen viser til at henvisningen til § 9 åttende ledd i forslaget til ny § 8 andre ledd i proposisjonen åpenbart er feil, siden § 9 åttende ledd foreslås opphevet. Riktig henvisning skal være § 8 a første ledd, som gir regler om lukningsgrunner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, er opptatt av å sikre at offentlighetsloven og meroffentlighet praktiseres i alle offentlige virksomheter. God tilgang på informasjon er en forutsetning for yttringsfrihet.

Flertallet mener at krav til meroffentlighet er viktig for å oppnå åpne og transparente beslutningsprosesser. Det gjør det mulig å kunne følge med på at beslutningsgrunnlaget i interkommunale selskaper er godt, og å ettergå hva som er vedtatt.

Flertallet viser til at stadig flere kommunale velferdsoppgaver løses gjennom interkommunale selskaper. Da er det viktig at prinsippene om meroffentlighet, åpne prosesser og innsyn gjelder for disse selskapene på samme måte som for kommunens egne folkevalgte organer. Det gir legitimitet til de interkommunale selskapene, og det vil styrke tilliten til det offentlige og til lokaldemokratiet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i lov om interkommunale selskaper (møteoffentlighet, økonomiforvaltning m.m.)

I

I lov 29. januar 1999 nr. 6 om interkommunale selskaper blir disse endringane gjorde:

§ 4 tredje ledd skal lyde:

Selskapsavtalen skal i det minste angi følgende:

1. selskapets foretaksnavn
2. angivelse av deltakerne
3. selskapets formål
4. den *kommunen* der selskapet har sitt hovedkontor
5. *antallet eller laveste og høyeste antall styremedlemmer*
6. deltakernes innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser overfor selskapet
7. den enkelte deltakers eierandel i selskapet og den enkelte deltakers ansvarsandel i selskapet dersom denne avviker fra eierandelen
8. antall medlemmer av representantskapet og hvor mange medlemmer den enkelte deltaker oppnevner
9. annet som etter lov skal fastsettes i selskapsavtalen.

§ 6 første og andre ledd skal lyde:

Selskapet skal ha et representantskap hvor samtlige deltakere er representert med minst én representant. Vedkommende kommunestyre eller fylkesting oppnevner selv sine representanter. Er et interkommunalt selskap deltaker, oppnevner selskapets representantskap dets representanter. Det skal oppnevnes *minst to varamedlemmer for hvert faste medlem*. Hvis ikke annet er fastsatt i selskapsavtalen, velger representantskapet selv sin leder og nestleder. *Godtgjøringen til lederen og nestlederen fastsettes av representantskapet selv.*

Kommunestyret eller fylkestinget bestemmer selv om dets representanter skal velges ved forholdsvalg, *avtalevalg* eller flertallsvalg. *Det samme gjelder når representantskapet i et interkommunalt selskap skal velge sine representanter.*

§ 7 første ledd andre punktum skal lyde:

Representantskapet er selskapets øverste myndighet og behandler selskapets *økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning* og andre saker som etter loven eller selskapsavtalen skal behandles i representantskapet.

§ 8 andre til femte ledd skal lyde:

Møter i representantskapet i et interkommunalt selskap som er omfattet av offentleglova, skal kunngjøres på en hensiktsmessig måte, også hvis det antas at møte vil bli helt eller delvis lukket etter § 8 a første ledd.

Innkallingen til et representantskapsmøte skal skje med minst fire ukers varsel og skal inneholde sakliste. De enkelte *deltakerne* skal med samme frist varsles om innkallingen og saklisten.

Representantskapets leder kan innkalle representantskapet med kortere frist i tilfeller hvor dette er påtrengende nødvendig.

Saklisten og andre møtedokumenter som ikke er unntatt fra offentlighet, skal være tilgjengelige for allmennheten hos interkommunale selskaper som er omfattet av offentleglova.

Ny § 8 a skal lyde:

§ 8 a *Møte i representantskapet*

Reglene om møteoffentlighet i kommuneloven §§ 11-5 og 11-6 gjelder tilsvarende for representantskapsmøter i interkommunale selskaper som er omfattet av offentleglova. Hvis det blir vedtatt at et møte skal lukkes ved behandlingen av en sak, skal hjemmelen for lukkingen tas inn i protokollen.

Representantskapet kan treffe vedtak om at møter kan gjennomføres som fjernmøter. Fjernmøter innebærer at deltakerne ikke sitter i samme lokale, men at de via tekniske hjelpemidler likevel kan se, høre og kommunisere med hverandre. Kravene som ellers gjelder for representantskapsmøte, gjelder også for fjernmøter.

§ 9 fjerde og åttande ledd blir oppheva. Noverande femte til sjuande ledd blir fjerde til sjette ledd.

Ny § 9 a skal lyde:

§ 9 a *Protokoll*

Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll fra møtet. Protokollen *skal* underskrives av møtelederen og to av representantskapets medlemmer som velges ved møtets begynnelse. Medlemmene kan benytte elektronisk signatur for å signere protokollen. Styrets medlemmer og daglig leder har rett til å få sitt syn på en sak innført i protokollen.

Med unntak av delene som er unntatt fra offentlighet, skal protokoller fra møter i representantskapet i interkommunale selskaper som er omfattet av offentleglova, være tilgjengelige for allmennheten.

§ 10 første ledd skal lyde:

Selskapet skal ha et styre på minst tre medlemmer. Dersom de ansatte skal velge styremedlemmer etter åttende eller niende ledd i paragrafen her, skal styret ha minst fem medlemmer. Dersom de ansatte skal velge styremedlemmer etter tiende ledd i paragrafen her, skal styret ha minst syv medlemmer. *Dersom selskapsavtalen angir laveste og høyeste antall styremedlemmer, bestemmer representantskapet antallet styremedlemmer innenfor intervallet, jf. § 4 nr. 5.* Reglene i aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret gjelder tilsvarende. *Representantskapet fastsetter selv godtgjøringen til styremedlemmene.*

§ 12 tredje ledd skal lyde:

Styret kan treffe vedtak om at møter kan gjennomføres som fjernmøter i samsvar med reglene i § 8 a andre ledd. Kravene som ellers gjelder for styremøter, gjelder også for fjernmøter.

§ 13 første ledd skal lyde:

Forvaltningen av selskapet hører under styret. Styret skal

1. sørge for en forsvarlig organisering av selskapets virksomhet
2. se til at virksomheten drives i samsvar med selskapets formål, selskapsavtalen, selskapets økonomiplan og årsbudsjett og andre vedtak og retningslinjer fastsatt av representantskapet
3. holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling
4. se til at selskapets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

§ 15 overskriften skal lyde:

Inhabilitet og taushetsplikt

§ 15 nytt andre ledd skal lyde:

Taushetsplikten etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 g gjelder tilsvarende for enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et interkommunalt selskap som er omfattet av offentleglova.

§ 18 skal lyde:

§ 18 *Økonomiplan og årsbudsjett*

Representantskapet skal selv vedta selskapets økonomiplan for de fire neste årene og selskapets årsbudsjett for det kommende året. Vedtaket skal treffes før årsskiftet.

§ 19 skal lyde:

§ 19 *Årsbudsjettets bindende virkning. Vesentlige budsjettavvik*

Årsbudsjettet er bindende for representantskapet og underordnede organer. Dette gjelder likevel ikke for utbetalinger som selskapet har en rettslig plikt til å foreta. Første punktum er heller ikke til hinder for at representantskapet kan gi et underordnet organ myndighet til å avgjøre at deler av en bevilgning til drift skal benyttes til å finansiere investeringer. Styret fastsetter den nærmere fordelingen av de økonomiske rammene i årsbudsjettet.

Hvis utviklingen tilsier at inntektene eller kostnadene vil avvike vesentlig sammenholdt med årsbudsjettet, skal styret straks gi melding til representantskapet. Styret skal deretter legge frem et forslag til endringer i årsbudsjettet. Forslaget skal behandles av representantskapet.

§ 20 skal lyde:

§ 20 *Innholdet i økonomiplanen og årsbudsjettet*

Økonomiplanen skal vise hvordan selskapets formål og strategier for selskapet skal følges opp.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise

1. selskapets prioriteringer og økonomiske rammer for virksomheten
  2. målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på
  3. utviklingen i selskapets økonomi og utviklingen i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser.
- Vedtaket om årsbudsjett skal angi hvor mye lån som skal tas opp i budsjettåret.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal

1. være realistiske, fullstendige og oversiktlige
2. settes opp i balanse slik at all bruk av midler i budsjettåret har dekning i årets tilgang på midler
3. dekke inn negativ egenkapital i årsregnskapet etter § 27 femte ledd tredje punktum.

Økonomiplanen, årsbudsjettet og årsregnskapet skal stilles opp på samme måte.

Departementet kan gi forskrift om innholdet i økonomiplanen og årsbudsjettet og om innholdet i kravet om budsjettbalanse.

§ 22 skal lyde:

§ 22 *Lån og avdrag på lån*

Selskapet kan bare ta opp lån dersom dette er fastsatt i selskapsavtalen. Dersom selskapet skal kunne ta opp lån, skal avtalen inneholde et tak for selskapets samlede låneopptak. En avtale som er inngått i strid med første eller andre punktum er ugyldig.

Selskapet kan ta opp lån for å finansiere investeringer i varige driftsmidler som skal eies av selskapet selv. Det kan ikke tas opp lån for den delen av anskaffelseskost som blir kompensert etter merverdiavgiftskompensasjonsloven.

Selskapet kan ta opp lån for å finansiere kjøp av alle aksjene i et eiendomsselskap som skal eies av selskapet selv, hvis eiendomsselskapet ikke har

1. annen virksomhet enn å eie fast eiendom og å drifte denne
2. vesentlige forpliktelser som gjelder annet enn eiendommen
3. andre ansatte enn daglig leder.

Selskapet kan inngå avtale om driftskreditt eller ta opp likviditetslån.

Eksisterende lån kan refinansieres.

Selskapets samlede lånegjeld til formål som nevnt i andre og tredje ledd skal avdras årlig. Avdragene skal samlet være minst lik størrelsen på selskapets avskrivninger i regnskapsåret, justert for forholdet mellom størrelsen på lånegjelden og størrelsen på selskapets avskrivbare anleggsmidler. Justeringen etter andre punktum skal gjøres ut fra lånegjeldens og anleggsmidlenes bokførte verdi ved inngangen av regnskapsåret. Departementet kan gi forskrift om nedbetaling av lån og om beregning av minimumsavdraget.

Ny § 22 a skal lyde:

§ 22 a Godkjenning av vedtak om lån og leieavtaler

Dersom en av deltakerne er registrert i ROBEK etter kommuneloven § 28-1, er selskapets vedtak om å ta opp lån ikke gyldig før det er godkjent av departementet. Det samme gjelder for vedtak om å inngå en avtale om leie av varige driftsmidler hvor leieavtalen kan påføre selskapet utgifter ut over de fire neste budsjettårene. En avtale som er inngått i strid med første eller andre punktum er ugyldig.

Ny § 22 b skal lyde:

§ 22 b Garantier og finans- og gjeldsforvaltning

Selskapet kan ikke stille garanti eller pantsette sine eiendeler til sikkerhet for andres økonomiske forpliktelser. En avtale om slik garanti eller pantsettelse er ugyldig.

Selskapet skal forvalte finansielle midler og gjeld på en måte som ikke innebærer vesentlig finansiell risiko, blant annet slik at betalingsforpliktelser kan innfris ved forfall.

§ 27 skal lyde:

§ 27 Selskapets regnskap

Selskapet har regnskapsplikt etter regnskapsloven. Årsberetningen skal også redegjøre for

1. vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet og vesentlige avvik fra representantskapets premisser for bruken av de økonomiske rammene
2. selskapets måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold som er av vesentlig betydning for deltakerne eller innbyggerne.

Det kan bestemmes i selskapsavtalen at selskapet i stedet skal utarbeide årsregnskap og årsberetning etter kommuneloven § 14-6 andre til fjerde ledd og § 14-7 andre ledd.

Selskapet har bokføringsplikt etter bokføringsloven.

Daglig leder skal utarbeide årsregnskapet senest 22. februar året etter regnskapsåret. Styret skal avlegge årsregnskapet og årsberetningen senest 31. mars. Årsregnskapet og årsberetningen skal revideres av regn-

skapsrevisor. Revisjonsberetningen skal avgis til representantskapet med kopi til styret senest 15. mai. Styret legger frem forslag til vedtak om årsregnskap og årsberetning for representantskapet.

Årsregnskapet og årsberetningen skal fastsettes av representantskapet senest 30. juni. Vedtaket skal angi hvordan et overskudd skal disponeres eller negativ egenkapital skal dekkes inn. Negativ egenkapital skal dekkes inn senest det andre året etter at det oppsto.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om innholdet i årsregnskapet og årsberetningen. I forskrift kan det også gis nærmere regler om innholdet i plikten til å dekke inn negativ egenkapital.

§ 30 sjuande og åttande ledd blir oppheva.

§ 31 femte ledd blir oppheva.

§ 32 fjerde ledd blir oppheva.

§ 33 første ledd skal lyde:

Når det er vedtatt at selskapet skal oppløses i tråd med § 32, skal representantskapet straks oppnevne et avviklingsstyre. Selskapets styre trer ut av funksjon når avviklingsstyret er valgt.

§ 33 fjerde ledd skal lyde:

Straks avviklingsstyret er oppnevnt, plikter det å sende melding om oppløsningsvedtaket og oppnevnin- gen av avviklingsstyre til Foretaksregisteret. Foretaksregisteret skal samtidig med at registreringen finner sted, kunngjøre beslutningen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon og varsle selskaps kreditorer om at de må melde seg til selskapet innen seks uker fra kunngjøringen.

§§ 40 og 41 blir oppheva.

II

Lova tek til å gjelde frå den tida Kongen bestemmer. Kongen kan setje i kraft dei einskilde føresegnene til ulik tid.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 2. mai 2023

Lene Vågslid

leder

Rune Støstad

ordfører

